

Achtergrondartikel "Kapelaan in Coronatijd" in Dagblad De Limburger van zaterdag 24 oktober 2020.

Kapelaan Roger Maenen: "Kerstmis is het feest van licht en nieuw leven. Nieuwe hoop voor ons allemaal. Volgens mij verlangen we er meer naar dan ooit tevoren".

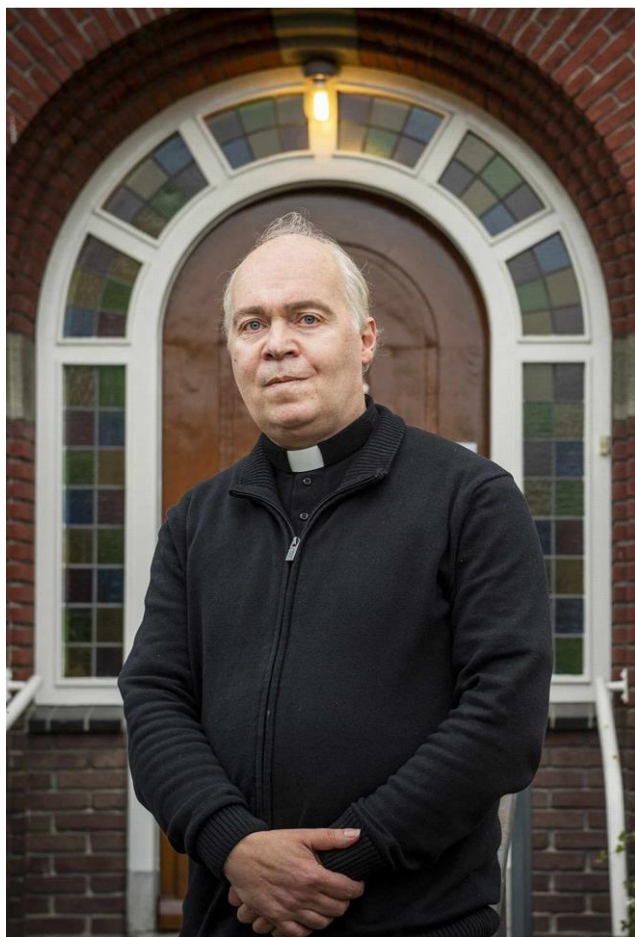

Foto STEFAN KOOPMANS

Dertig kaartjes met kerst en vol is de herberg

De katholieke en protestantse kerken boden deze week het kabinet hun hulp aan om mensen door de tweede coronagolf en *lockdown* te slepen. 'We willen niet dat ook maar iemand in eenzaamheid en zonder naastenliefde door deze zware tijd moet gaan', schreven ze. Roger Maenen, kapelaan in Meijel, weet er alles van.

DOOR SERGE SEKHUIS
MEIJEL

Nog een dikke week, dan is het Allerzielen. De dag waarop in de rooms-katholieke kerk traditioneel alle gestorvenen van het afgelopen jaar worden herdacht. Er worden kaarsjes gebrand voor betreurde doden wier namen tijdens een ingetogen Heilige Mis in de kerk worden voorgelezen.

Nabestaanden komen bidden voor hun dierbaren. Op menige begraafplaats verschijnt een pracht aan bloemen. Zo gaat het al eeuwen. Maar dit jaar zal alles anders zijn, weet kapelaan Roger Maenen. Gedwongen door de coronaregel van maximaal dertig gelovigen per eucharistieviering. „We overwogen nog om alles naar buiten te verplaatsen, een dienst op het kerkhof. Maar als je daar alle getroffen families voor uitnodigt, is het een evenement en dat mag dan weer niet.”

Op tafel ligt de lijst van alle doden die hij dit jaar in zijn drie parochies (Meijel, Grashoek en Beringe) een laatste eer bewees. Per maand gesorteerd. Hij telt hardop: in maart waren het er veertien, in april dertien. Het virus sloeg ook hier in die eerste golf ongenadig hard toe. „Soms had ik zelfs twee uitvaarten op één dag. Dat komt normaal in het dorp nooit voor. Mensen die je al jaren kent, leden van het koor, de een na de ander.”

Compassie

Kapelaan Roger Maenen: “Iedereen met mondkapjes op in de kerk. Zo’n surrealistisch beeld. Je verliest de spontaniteit, mist de gezichtsuitdrukkingen”.

Hoe is dat, het priesterschap in coronatijd? Nog steeds onwerkelijk, zegt hij. „Je wilt mensen graag nabij zijn, maar dat word je niet makkelijk gemaakt. Je bent zo gewend om als teken van steun een hand te geven bij een huisbezoek of condoleance. Maar dat mag niet, kan niet. Heel raar voelt dat. Juist met een handdruk kun je zo veel gevoel en compassie uitdrukken. Het hand opleggen bij de ziekenzalving – ik heb dit voorjaar meerdere keren bij coronapatiënten op de ic gestaan – is ook taboe. En sinds vorige week zit iedereen in de kerk met een mondkapje op. Zo’n surrealistisch beeld. Je verliest een stuk spontaniteit, er zit iets tussen, zeg maar. Je ziet geen gezichtsuitdrukking meer.”

Het was een uitzonderlijk voorjaar. Twee maanden lang waren alle kerken gesloten. In lockdown. Terwijl de geestelijke nood juist hoog was. In de ‘stille week’ ging de deur dicht. En het bleef stil: ook met Pasen, Hemelvaart en Pinksteren. Parochies werden creatief, sommige vonden hun gelovigen via livestreams.

Gesloten kerk

„Wij hebben dat wel enkele keren bij een begrafenis gedaan, maar hebben niet standaard een camera. Ik heb hier wekenlang alleen de mis gelezen. In een lege, gesloten kerk. Biddend voor de mensen die ziek waren of overleden. Alle eerste communievieringen werden uitgesteld.”

Eind mei pas zag ook de herder uit Meijel zijn ‘schapen’ weer. Maar nog steeds mondjesmaat en zonder uitbundige koorklanken. Intussen waren er wel degelijk af en toe ook ontroerende momenten.

„Ik had voor Palmzondag, de week voor Pasen, acht bananendozen vol palmtakjes gezegend en hier in de kapel, die we wel altijd open hebben gehouden, neergezet. Iedereen kon een takje meenemen. Weken later kwam ik in Grashoek een pastoraal werker uit Amersfoort tegen die zei: ‘ik ken uw naam, mijn tante heeft me per post een van uw palmtakjes gestuurd.’” De kapelaan tovert een tevreden glimlach om de mond.

Zielscontact

Het zijn barre, onzekere en ingewikkelde tijden. Het virus brengt ziekte, verdriet en gemis. Eenzaamheid en angst. We lezen veel over depressies, huiselijke ruzies en oplopende spanningen. Vooral ouderen blijven dezer dagen liever binnen, bang om besmet te raken, merkt Maenen. Nu de parochianen minder naar hem toe kunnen komen, probeert de kapelaan hen vaker thuis op te zoeken. Hij vond ook alternatieve manieren van zielscontact en wijst op een interactieve weblog.

„Vroeger, voor corona, maakte ik iedere week mijn vaste rondje. Om de dag een ander dorp. Dan liep ik naar binnen bij zorgcentrum Sint Jozef. We hadden een vast koffie-uurtje op dinsdag, in de kerk. Sinds maart ligt dat nu allemaal stil.” Wat gelukkig wel is gebleven zijn de spontane gesprekken van mens tot mens op straat. Op afstand, dat wel. En het telefonisch spreekuur, dat regelmatig leidt tot een vervolgesprek bij mensen thuis. Daar hoort Maenen de emoties die het virus oproept.

„Vaak is luisteren en er voor iemand zijn al genoeg. Praten over je diepste gevoelens is niet voor iedereen even makkelijk. Ik probeer troost en vertrouwen te bieden. Natuurlijk vind ik het fijn als God en het geloof daarbij ter sprake komen, maar dat hoeft echt niet altijd. Soms bid je samen, meestal een Wees Gegroet.”

Lourdesgrot

Vorig jaar verrees op de begraafplaats pal naast de Nicolaaskerk in Meijel een nieuwe Lourdesgrot. „In de weken dat de kerk dicht was, en ook nu nog, zie ik er regelmatig mensen zitten. Even een kaarsje opsteken. Ik ga er zelf ook regelmatig zitten. Mijn eigen gedachten laten bezinken, op een rij zetten. Soms zie je dan beelden terugkomen van dit voorjaar. Mensen van wie we door corona afscheid hebben moeten nemen, kerkvrijwilligers ook.

Ik zou eigenlijk deze week om even tot mezelf te komen naar Bosnië gaan, naar het bedevaartsoord Medjugorje. Maar het lukt niet, helaas.”

Maenens pastorie is sinds enkele jaren grotendeels verhuurd aan een huisartsenpraktijk. Zelf woont hij in de aanbouw. „Lichamelijke én geestelijke hulp in coronatijd onder één dak, ik vind het wel een mooi beeld.” Nergens in Limburg is het aantal nieuwe besmettingen afgelopen weken weer relatief zo hard opgelopen als in deze regio, de gemeente Peel en Maas met zijn elf kernen.

Over twee maanden is het Kerstmis. „Daar ben ik dus al sinds de zomer mee bezig: hoe gaan we dat in hemelsnaam organisatorisch doen? Ik neem niet aan dat de regels tegen die tijd zo ver versoepeld zijn dat we weer gewoon iedereen mogen verwelkomen. Moet je de mensen laten reserveren? Zo van ‘dames en heren er zijn dertig kaartjes: wie het eerst komt, het eerst maalt’? En wat zeg je tegen trouwe kerkgangers die net te laat zijn: voor u is er geen plek meer in de herberg? Wat een ondraaglijke gedachte.”

Nieuwe hoop

„We hebben op kerstavond altijd een vol programma. Vijf missen, de eerste al om vijf uur ’s middags, voor de peuters. Ik ren van de ene naar de andere kerk: nog meer missen om zo met die limiet van dertig een zo groot mogelijk aantal mensen te verwelkomen lukt me organisatorisch gewoon niet. Wie weet gaan we toch weer in een totale lockdown en sta ik daar, net als met Pasen, helemaal alleen. Kerstmis, het feest van licht en nieuw leven. Nieuwe hoop voor ons allemaal. Volgens mij verlangen we er meer naar dan ooit tevoren.”